

Sosiaali- ja terveysministeriö/
Kirjaamo

16.9.2018

Viite: STM074:00/2018

**AKAVAN SAIRAANHOITAJAT JA TAJA RY:N LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEEN
UUDEKSI ASIAKAS- JA POTILASLAIKSI JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI**

Keskusjärjestö Akavan joiltakin liitoilta on pyydetty lausuntoa hallituksen esitykseen uudeksi asiakas- ja potilaslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Akavan sairaanhoitajat ja Taja pitää tärkeänä esittää oman kantansa suunniteltuihin lakiesityksiin.

Akavan sairaanhoitajat ja Taja pitää erittäin tärkeänä asiakas- ja potilaslainsäädännön uudistamista vastaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristön ja toimintatapojen muutoksia.

Akavan sairaanhoitajat ja Taja kannattaa pääosin hallituksen esityksiä asiakas- ja potilaslakiin. Kuitenkin Akavan sairaanhoitajat ja Taja on huolissaan ammattitaitoisen henkilöstön riittävydestä toteuttamaan lain hengen mukaista asiakaslähtöistä toimintaa sekä henkilöstön työturvallisuudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Yleistä lakimuutoksista

Esityksen keskeisenä tavoitteena on asiakkaan ja potilaan itsemääräämisen kunnioittaminen. Uuteen lakiin sisältyisi asiakkaan tai potilaan päätöksenteon tukeminen, hoitotahdon tekeminen sekä itsemääräämiskyvyn arviointi sekä itsemääräämisoikeuden turvaaminen arvioinnin, päätöksenteon ja yksilöllisen suunnitelman avulla. Tavoitteena on myös henkilöstön työturvallisuuden parantaminen.

Akavan sairaanhoitajat ja Taja kannattaa pääosin lakiesityksiä kansalaisten yhdenvertaisuuden ja oikeudenmukaisuuden näkökulmasta sekä asiakaslähtöisen toiminnan, laadukkaan ja kustannustehokkaan hoidon turvaamiseksi.

Asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeus

Itsemääräämisoikeuden toteutuminen hoitotyössä on kaikkien potilasryhmien kohdalla tärkeää, mutta erityisen tärkeää se on sellaisten ryhmien kohdalla, joiden oman toimintakyvyn arviointikyky on saattanut heikentyä. Tällaisia erityisryhmiä ovat lapset, mielenterveys- ja päihdeongelmaiset

sekä muistisairaat. Heidän itsemääräämisoikeuttaan voidaan tukea ottamalla omaiset ja läheiset mukaan jo hoidon alkuvaiheessa.

Itsemääräämisoikeussuunnitelman toteuttaminen ja säännöllinen seuranta varmistavat asiakkaiden ja potilaiden oikeudenmukaista ja yhdenvertaista hoitoa. Toteutumisen ehdottomia reunaehtoja ovat riittävä, ammattitaitoinen henkilöstö ja osaamisen varmistaminen.

Nykytilannetta parantaa lakiesityksessä hoitotahdon sisällön kuvaaminen ja sen käytön ohjeistus, mikä on kannatettavaa.

Rajoitustoimenpiteiden käyttäminen sosiaalipalveluissa

Muistisairaiden kohdalla rajoittamistoimenpiteitä voidaan merkittäväällä tavalla vähentää vahvistamalla hoitohenkilökunnan osaamista muistisairaahan kohtaamisessa. Myös rauhallinen ympäristö, jossa henkilökunnan vaihtuvuus on pientä varsin keskeistä, jotta turhia fyysisiä tai kemiallisia rajoittamistoimenpiteitä voidaan torjua. Ikääntyneiden hoitotyössä tarvitaan myös riittävä määrä koulutettua henkilöstöä. Akavan sairaanhoitajat ja Taja on samaa mieltä yleisluonnoksen perustelujen kanssa vaikutuksista ikääntyneiden hoitoyksiköille. Joissakin toimintayksiköissä saatetaan joutua henkilöstön lisäyksen lisäksi pienentämään yksiköiden tai osastojen kokoa. Esimerkiksi käytösongelmaista muistisairasta henkilöä voidaan joutua hoitamaan pienemmissä yksiköissä ja osastoilla, joissa on suurempi henkilöstömitoitus. Akavan sairaanhoitajat ja Taja haluaa muistuttaa myös ikääntyneiden hoitotyön erityispiirteet ymmärtävän ja johtamiseen koulutetun esimiestyön tärkeyttä tavoitteiden täyttymisessä.

Henkilöstön työturvallisuus

Ensihoidossa, päivystyksessä ja muussa terveyden- ja sairaanhoidon yksikössä erityisesti henkilön kiinnipitäminen, henkilöntarkastus ja -katsastus voi vaatia voimakeinoja ja aiheuttaa työturvallisuusriskin. Voimakeinojen käyttöä ei voi edellyttää naisvaltaiselta alalta. Heidän koulutuksensa mukaan pääasiallisena tehtävänä on potilaan hoito ja näin se on oltava myös jatkossa. Henkilöstön työturvallisuudesta ei tule tinkiä. Poliisin valtuuksia edellyttävät tehtävät on edelleen oltava poliisilla.

Helena Vertanen
puheenjohtaja

Kukka Junno
toiminnanjohtaja